

Hadi munkám Bián

Sebastian Kindl levelében egy visszaemlékezést küldött meg-
 élt életéből: „elhunyt őseink emlékezetére, az élőknek figyel-
 metetésére, a jövődőknek ismertető bizonyításnak”. Ennek
 második részletét olvashatják alább.

1945. január 10. Az oroszok idegesen szaladgáltak és elvitték a
 kertünkben álló légvédelmi ágyút, később visszajöttek a javítóko-
 csiért. Dél felé a németek a Fő utca és a Kis utca fölött kétszer átrep-
 ültek, majd Pest felé fordulva eltűntek.

Zsámbék határában német páncélosok álltak, ezért volt a gyors
 feltörés. A német visszavonuló parancs azért volt, mert a repülőket
 nagy mozgást láttak, és azon a véleményen voltak, hogy az oroszok
 ellentámadásra készülnek. Pedig fordítva volt, ők menekültek a
 németek elől. Új katonák jöttek, új állásokat állítottak fel Ödön-
 pusztá mellett. Tyúkhúsleves volt az ebédünk: a tanyán lőtték a tyú-
 kokat, együtt ebédeltünk velük.

Hadimunkára voltam vezényelve, e napon örömről is volt, ha
 ők dohányoztak, akkor nekünk is kellett újságpapírból cigarettát csa-
 vami. Dohányzásnál munkaszünet volt, mert dohányozni és dolgoz-
 ni nem lehet. Azt mondták szép lenne, ha a munkásoknak hat sza-
 badnap lenne és egy munkanap. Kicsit meglepődtem, ilyen hallani
 tőlük, akik a munkások meg a parasztok államában születtek. Hát ők
 sem gondolkodnak másképpen a munkaidőről, mint mi.

Egyik nap elindultam a Telekre a rokonokhoz, hogy megtudja,
 mi történt náluk. Kis utcán le a bikaistállóig, az udvaron keresztül a
 Fő utcára. Ott egy orosz katona állt élelem, és elvitt a község háza ud-
 varára, ahol már több férfi – köztük Steiner Gyuri bácsi meg a zsidó
 Engler Johann – állt. Ő internálótáborból jött, de az oroszok nem
 engedték tovább, mert munkás kellett nekik. Egy óra körül tizen-
 négyen átmentünk a Szugja istállóhoz, ahol 24 szobánál több ló
 volt. Ezeket nekünk kellett egy gyűjtőhelyre kíséreni. Sós-kút felé
 mentünk. Egy lovas kocsin két katona meg két lovas katona kísért
 bennünket. Érd felé kezdett sötétedni. Hol fogjuk az éjszakát tölte-
 ni? Sötét volt, amikor a lovakat egy tanya szalma nélküli istállójába
 hajtottuk. Alvóhelyi kilátás nem volt. A katonák a lakóházakban
 aludtak. Én téli ruha nélkül nem fogom az éjszakát a hideg istálló-
 ban tölteni! Az egyik házból fényt láttam, idősebb házaspár volt a
 meleg szobában, kopogásomra beengedtek. A férfi mondta, hogy
 maradhatok, ha az orosz tiszt engedi. Rövid időre rá jött a tiszt, ma-
 radhattam. Később látta, hogy takaró nélkül fekszem a földön, és
 megengedte, hogy az ágyban aludjak vele. Elhurcolásom első éj-
 szakán egy ágyban egy orosz katonával! Másnap a világosodással
 indultunk (vacsora és) reggeli nélkül Székesfehérvár irányába. A
 Duna partján vezetett utunk és a jéghideg szél kísért bennünket,
 én kiskabátban csontig átfázva. A lovak közé bújtam, hogy ne érez-
 zem a hideget. Az egyik katona észrevett és adott egy vattás kö-
 penyt. Óráig tartott örömem, de aztán rájöttem, hogy nem egye-
 dül melegszen a köpeny alatt, hát így ismerkedtem meg a ruhate-
 tükkel. Szünet nélkül, evés-ivás nélkül mentünk. Lassan újra kez-
 dett sötétedni, a fáradtság elvette az éhséget. Az öreg Gyuri bácsi is
 idáig még jött velünk. Egy sokkal nagyobb tanyára értünk, ahol
 már vártak ránk. A lovakat most szalmás istállóba hajtották, a já-
 szolban széna volt. Mi is kaptunk meleg káposztalevest kenyérral,
 két és fél nap után bőven ehattunk belőle. A fűtött nagyszobában
 szalma volt terítve, és rajta pokrócok, tizennégyen aludtunk ott.
 Mondták, hogy a lovakat a Duna másik oldalán vagonnal szállítják
 Oroszországba. Reggeli után mondtam Gyuri bácsinak: hallottam,
 hogy a hadi munkásokat 40 km-en túl nem szabad igénybe venni.
 Gyuri bácsi tud oroszul, kérje meg a tisztet, hogy engedjen minket
 haza. A tiszt csodálkozva kérdezte, hogy honnan tudjuk a rende-
 letet, de kiállította az elengedő levelet. Gyuri bácsi, Engler Johann
 és én mellékutakon indultunk hazafelé. Szerencsénk volt, nem ta-
 lálkoztunk fogolycsoporttal, sok mindent láttunk a földeken meg a
 lövőárkokban: tönkretett fegyverek, rádió- és fényképező-alkatré-
 szek, sáros ruhaneműk és használható lőszer. A sötétség előtt el-

értük Sós-kútot. Én ott maradtam, mert a falu végén édesanyám
 nagynénje lakott, így náluk aludtam. Másnap egyedül mentemben
 eszembe jutott gondatlan cselekedetem, mert 5 km-t igazolvány
 nélkül tettem meg, de szerencsésen haza értem. Szüleim nem tud-
 ták, hogy az oroszok elhurcoltak, ők úgy tudták, hogy a rokonoknál
 maradtam.

Január 13-án reggel nem tudtam a fájdalomtól felkelni, dere-
 kamban vízeresztésnél szúrós fájdalom volt. Az első szoba tele volt
 megint oroszokkal. Az egyik tudott magyarul és kérdezte, hogy mi-
 ért fekszem az ágyban. Édesanyám mondta, hogy nagy fájdalom
 és magas lázam van. Később hozott egy orvost, aki megvizsgált és
 adott injekciót, írt igazolványt, hogy fekvőbeteg vagyok. A harmadik
 injekció után kezdtem kigyógyulni a vesegyulladásból.

Január 19-én áttörték a Magtár bekerített kőfalát 4 méter szé-
 lesre, itt rendezték be a javítóműhelyüket.

Január 21-én két orosz megint elvitt hadimunkára. A Tóparton
 lefelé a Kreiszek után káromkodva mentek háztól házig, de mun-
 kást nem találtak. A juhász háznál volt három lakás. Én kint vártam,
 amíg bementek. Ekkor a Nagy Bözsiék udvarán keresztül beugrot-
 tam a légvédelmi árokba. Káromkodtak meg lövöldöztek, míg én
 az árokban lapultam. Sötétkezéssel kidugtam a fejemet, és a kertek
 alatt a patak partján lakó Németek házáig mentem. Ott volt Holczer
 nagyszüleim egykori háza, ahol a disznóólnál elbújtam a szalmába.
 Reggel jelentettem a Csapóéknak (ők vették meg a házat), hogyan
 kerültem ide. (Két éjszakát aludtam náluk.) Értesítették a szüleim-
 et. Ők már tudták, hogy megszöktem. Az orosz rendőrök agyon-
 lövéssel fenyegették őket, ha nem mondják meg, hol vagyok. A
 magyarul tudó orosz elmondta, hogy elvittek, és azóta nem
 tudják, hol vagyok. Azt mondta, jelenti ezt a parancsnokságon,
 mert ők a felelősek az eltűnésemért. Másnap édesapám jött értem,
 hogy félelem nélkül hazamehetek. A nálunk lakó orosz katonákkal
 dolgozhatok. Adtak egy orosz pufajkát meg sapkát, így lettem au-
 tójavító reggeltől estig. Kicsit már beszéltem oroszul, így jó volt a
 megértés egymáshoz.

Január 26-án jött egy felsőbb rangú tiszt, ment katonától kato-
 náig és beszélt velük. Egy katona szólt, ha kérdez a tiszt, ennyit
 mondjak: igen meg vagyok elégedve. Mikor hozzám jött és meg-
 szólított, oroszul köszöntem: drasztvítyi továbbis, kérdésére dobre
 harasóval válaszoltam. A katonák felnevettek. A tiszt megkérdezte,
 hogy min nevetnek, elmondta neki. Visszajött hozzám, és azt
 mondta ügyesen csináltam.

Február 2-án a javítóműhely tovább ment, vége volt a biztos
 munkahelynek. Két házzal tőlünk konyhát rendeztek be az oro-
 szok, ahol 24 személyre főztek, ide hívtak fát vágni, amiért ételt
 kaptam. Innen vitték az ételt – melyhez fél liter etyeki bort is adtak
 – Bicske környékére, ahol egy német állás elfoglalásáért folyt a
 harc. Egyszer engem is elvittek Etyekre bort hozni, akkor láttam az
 értelmetlen pusztítást, amit csináltak. A hordókba lukakat lőttek,
 négy lépcső magasságig állt a pincében a bor.

A front 55 km-re volt tőlünk, az oroszok elfoglalták a Bicske felé
 lévő német állást, melyet állítólag 4-5 katona két hétig tartott.

Budapesten is hadiállapot volt. Dolgozásom a Magtárban meg
 a konyhán lehetővé tette, hogy megszerzett orosz tudással a
 híradóközpontban érdeklődjek a pesti front folyamáról.

A Budapesten harcoló katonák kaptak pihenőhelyet Bián. Csa-
 póékhöz öt katona települt, itt kellett segítenem. Élelmiszert a köz-
 ségházán kapták. Egyik délelőtt a Szentháromság térnél láttam,
 hogy Pest felől Sós-kút felé visznek német sebesült, legyengült hadi-
 foglyokat. Február végén Budapestre mentünk gépkocsival. A
 pontonhídon keltünk át a Dunán Kőbányára mentünk, ahol élel-
 miszert és ruhaneműt vételeztünk. Sok helyen láttam halottakat.

A hónap végén ezek is tovább mentek nyugat felé és munka
 nélkül maradtam.

(folytatjuk)

Sebastian Kindl